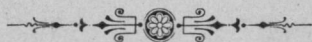

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

Dr. Danilo Majaron.

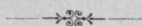

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1891.

VSEBINA.

1. Polica o zavarovanju za smrt v prid imetelju pa zapuščina zavarovateljeva (Konec)	65
2. <i>Dr. F.</i> : O rabi jezikov v naših uradih, sosebno pri sodiščih	69
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) K dedščinskim tožbam, navedenim v § 37. jur. n., spada tudi tožba zoper dediča, da mora pod prisego razodeti zapuščinsko imovino	75
b) Ubožna tretjina	76
c) Pravice iz pogodeb v prid tretji osebi prehajajo k dedičem tudi tedaj, če tretja oseba umre, predno zadobi pogodba uspeh, samo da je ta pogodba v obče perfektna; izraz, da je odpravščina izplačna po omoženji, znači le dobo, ne pa pogoja izplačnosti	78
d) K pravočasnemu nastopu prisege	80
e) Legatár nima pravice pritožiti se zoper zapuščinsko oblastno odločbo vprašanja, na katerem pravnem imeni je razpravljati zapuščino	83
f) Sme li izvrševatelj poslednje volje podpisati namestu zapustnika menico iz zapuščine?	84
Kazensko pravo:	
a) Zanimivejše razsodbe v obrano zakona (§§ 33 in 292. kaz. pr. r.)	85
b) Nezvestoba (§ 181. kaz. zak.)?	88
4. Iz upravne prakse:	
Odpošiljanja žaljivih dopisnic ni pokoriti v političnem, nego v navadnem kazenskem postopanju. Če se pismo ne piše samemu žaljencu, nego tretji osebi, katera ga indiskretno obvesti o vsebini njegovi, to ni prikrajšanje časti	89
6. Književna poročila	91
7. Razne vesti	94

Polica o zavarovanji za smrt v prid imetelju pa zapuščina zavarovateljeva.

(Dalje in konec.)

Iz povedanega izhaja, da po pravu ni pravilno, ako se za varovalna vsota sama po sebi kar smatra za zapuščinsko stvar; ona ni stvar, katera bi po dednem pravu prehajala od zapustnika na zapuščino in na dedne naslednike, kajti v zapuščino spada zgolj to, kar je zapustnik sam imel za svojih živih dnij in to, kar je bilo nastalo pred njegovo smrtjo ter bilo zanj ustanovljeno.

S tem duhom in na tem stališči nahajamo naše najvišje sodišče šestokrat. Mnoge odločbe njegove izrekajo: da zavarovalna vsota iz take, v prid imetelju glaseče se police, ne spada v zapuščino (pr. Gl.-U. 5842, 6559, 9387, 9646, 9807, 9930, 10190, 10382, 10966); da zavarovalna vsota celo tedaj ne spada v zapuščino, ako se najde police ob smrti v posesti zapustnikovi (odločba z dne 27. marcija 1888, št. 2700, Ger. Ztg. 1888, št. 25).

Drugo načelo pa — zdi se — izreka odločba najvišjega sodišča z dne 10. julija 1889, števil. 7968, katera je namreč razsodila, da zavarovalna vsota iz police o zavarovanji življenja v prid imetelju spada v zapuščino zavarovateljevo. Toda le navidezno, če se nekoliko preudari, ne vjema se ta odločba z odločbami tega sodišča v drugih slučajih zgoraj navedenih, ko se je izreklo protivno načelo. V istini je to le drugačen slučaj *) in

*) Slučaj je naslednji (Pril. k Vestniku pravosod. ministerstva, 1889 št. 492.): Po smrti A-a, ki je prebival na Dunaji, zaukazala se je sodnemu komisarju inventura zapuščine v pričo dra. B., zastopnika dedičev; sodni komisar je ravnal po ukazu ter prevzel od obč. urada v V. Dunajskem okraji, katero je bilo zaradi varnosti zaprlo zapustnikovo stanovanje, vrednote in premičnine A-ove, med katerimi je bila tudi, na njegovo ime glaseča se police o zavarovanji življenja z zneskom 2000 mark nemške valjave. Sodni komisar je police v inventarji navedel in oddal dru. B. kot za-

soglasje te odločbe z drugimi odločbami najvišjega sodišča v tej stvari uvidimo, ako spoznavamo kaj je v slučajih zavarovanja, o katerem tu razpravljamo, z zavarovalno polico kot tako, ko smo zgoraj skušali spoznati razmerje med zapuščino zavarovateljevo in zavarovalno vsoto.

Rekli smo zgoraj, da je polica ostala v imovini zavarovateljevi med stvarmi, katere predstavljajo njegovo zapuščino. Zakon v § 547. obč. drž. zak. in v dvor. dekretu z 19. januarja 1790, št. 1090 zb. pr. zak. pa izrecno piše, da se o zapuščini, dokler je dedni nasledniki ne nastopijo, misli, kakor bi bila še vedno v posesti zapustnikov, da jo je torej smatrati za subjekt pravic in zavez. Iz tega izhaja, da se zapuščina našega zavarovatelja „eo ipso“, ker se namreč med stvarmi, katere jo predstavljajo, nahaja tudi polica v prid imetelju, kaže sama kot imeteljica te

stopniku dedičev. Upnica zapuščine C. na to ovadi, da je dr. B. na podlogi navedene police pri dotični zavarovalni družbi prejel 2000 mark kot pokazatelj police, in zahteva, naj se dru. B. zaukaže, da mora prejeti znesek položiti v depozitni urad upnikom zapuščine na voljo. Prvi sodnik zaslisi zastopnika dedičev, dá si predložiti prepis rečene police, potem pa odbije zahtevo upnice C. ter sodnemu komisarju ukaže, naj polico izloči iz inventure A-ove. Ta odlok je na rekurz upnice C. višje dež. sodišče potrdilo, naglašujoč zlasti to, da zavarovalna pogodba, katero sklene zapustnik imetelju zavarovalne police v prid, torej tretji osebi v prid, daje zgolj tej tretji osebi, ako zavarovatelj umre, pravico do zavarovanega zneska; ta da po § 531. obč. drž. zak. ne spada v zapuščino zavarovatelja, ker si ta ni nanj nikdar pridobil nikake pravice. — Izvenrednemu rekurzu upnice C. je najvišje sodišče ugodilo, premenilo nižji sodni odločbi ter prvi instanci zaukazalo, naj s prejetjo zavarovalno vsoto ter z dividendnimi listki, kateri bi po vsebini zavarovalne pogodbe znabiti pristojali, ravna, kakor s predmetom zapuščine A-ove in naj ukrene, česar treba v ta smoter, ker upniku zapuščine, kateri je vdeležen pri pozvedovanji zapuščine, ni moči jemati pravice, da teži za popolnjenjem inventarja ker se zapustnike ni poslužil dispozicijski oblasti, pridržane mu v smislu zavarovalne pogodbe, in ker ni gledé zavarovalne pravice ničesar ukrenil, niti sklepajoč pogodbo niti pozneje s kakim činom med živimi; ker se je polica, glaseča se na imetelja, za časa smrti zapustnikove nahajala v njegovi posesti, ker je torej polico, odnosno pravico, katero ona izpričuje, smatrati za sestavino zapuščine, ker je upravičenost dedičev, da pridejo v posest police in ž njo ukrepajo, izvajati moči le iz zakonitega dednega prava, in ker je torej premeniti treba odločbi nižjih sodišč po § 16. pat. z dné 9. avgusta 1854, drž. zak. 208.

police in kot takšna tudi upravičena zahtevati, da se jej izpolnijo obljube in zaveze, v njej obsežene. Ker pa ta izpolnitev obsega izplačilo zavarovalne vsote, zategadelj pripade seveda zavarovalna vsota zapuščini, toda ne kot zapuščinska stvar pōtem pripada dednega, nego zaradi in pod imenom pogodbe (pr. odločbi z dne 7. novembra 1883, Gl.-U. 9646 in z dne 11. marcija 1884 Gl.-U. 99930). Zavarovalna vsota ne pripada v zapuščino, ker ni nastala iz pravice zavarovateljeve, nego pripada naravnost zapuščini kot njen prirastek, s katerim se ona pomnoži na podlogi pogodbe, katero je bil sklenil zapustnik, vender ne zategadelj, ker bi pogodba izhajala od zapustnika, ampak zategadelj, ker je pogodba upravičila imetelja zavarovalne police in ker je doba, da nastane tirjatev položena v trenutje smrti zavarovateljeve in ker je v tem trenutji postala imeteljica police uprav zapuščina njegova.

Dejanski se torej zgodi tako, da zapuščina obdrži odšteto zavarovalno vsoto tako, kakor bi ta vsota naravnost spadala v zapuščino. Po čistem pravu pa je razlika jasna med jednim in drugim mnenjem. Tu se zastopa mnenje, da spada vsota zaradi pogodbe v zapuščino, da stvar priraste zapuščini, ker je ona postala imeteljica police, glaseče se na imetelja, in s tem upravičena zahtevati, da se izpolni pogodba, ne glede na to, od koga prihaja polica. Drugo pa je mnenje, da stvar spada v zapuščino zaradi dednega pripada, češ, da polica prihaja od zapustnika. Po mnenji tu zastopanem velja v vseh slučajih pri zavarovanji za smrt načelo, katero je najvišje sodišče čestokrat izreklo, da pravica do zavarovalne vsote imetelju police ali dedičem, kateri so v pogodbi izrecno navedeni kot upravičenci, ne pripade iz razlogov dednega prava, nego iz razlogov pogodbe in vsled posesti police. Po protivnem mnenji pa bi bilo treba za vsak slučaj postaviti drugo načelo, jedenkrat, kedar je polica v prid dedičem ali imetelju, kateri je določeno označen, drugič, ako se polica glasi v prid imetelju, ki po naključji ni bil označen; to pa pravu ne bi bilo koristno.

V slučajih, o katerem je tu govor, je pa zavarovalna vsota vender le vedno predmet zapuščinski razpravi in dedni prisodbi po zakonitem redu, naj se misli, da je došla zapuščini derivativno zaradi dednega prava po zapustniku, ali naj se sodi, da

jo je zapuščina pridobila originarno zaradi pogodbe. Ta vsota namreč dojde zapuščini, nikoli pa dedičem kot takim, in tem dedičem mora biti poprej prisojena po delih, ki so določeni v dednem pravu. Gotovo je tudi, da bode v našem slučaju zavarovalna vsota predmet za odmero dednih pristojbin, prav tako, kakor bi pogodba določila, da je zavarovalnica zavezana izplačati vsoto ob smrti zavarovateljevi njegovi zapuščini, kajti ta vsota preide iz zapuščine k dedičem. Drugače bi pa bilo, ako bi imetelj police bila oseba fizična, ali če bi bili kot upravičenci označeni kar naravnost dediči, kajti tu bi upravičenci zavarovalno vsoto pridobili kar iz pogodbe in brez posredovanja zapuščinske razprave.

Navedena odločba najvišjega sodišča z dne 10. julija 1889, št. 7968 ne ustanovlja torej načeloma nič novega, ampak se le prilega na dani slučaj. Odločba, kakor je uradno objavljena, sicer pravi, da je s prejeto zavarovalno vsoto ravnati, kakor s predmetom zapuščinskim, a že naslov tej objavi imenuje le zavarovalno polico, in to je gotovo pravilneje glede na povedano. Sicer pa to v danem slučaju stvari ne preminja, ker se naposled in kar se tiče vrednosti mora polica zjednačiti z glavnico, ker je veljava police določena le s to glavnico.

Utegne se ugovarjati, da je imel zapustnik glede zavarovalne vsote zgolj pravico, označiti imetelja police in mu tako dati moč, da bi smel zahtevati od druge stranke izpolnjenja pogodbe, druge pravice pa da ni imel, da se torej tudi prenaša na zapuščino in potem na dediče le pravica označiti imetelja police. Ta ugovor ne velja, četudi se da izvajati iz gore omenjenih načel. Ni namreč nobenega uzroka, zakaj bi zapuščina sama sebe ne označila kot imeteljice, kajti ona preneha predstavljati zapustnika, kakor hitro jo nastopijo dediči. Tudi ni trditi, da bi zaveza iz pogodbe nasproti zavarovalnici prenehala, ker zapustnik ni označil upravičene osebe. Saj je po §. 914 obč. drž. zak. pogodbe tako razlagati, da v sebi nimajo protivja, a da imajo učinek, in v našem slučaju je gotovo zapustnik le zaradi tega sklenil, zavarovalno pogodbo, da bi zavarovalno vsoto nekomur naklonil za katerega ga je skrb, in gotovo je, če se ni označila gotova oseba, da je zapustniku najbližja njegova zapuščina in da je torej njo smatrati za upravičeno. Poleg vsega

tega pa tudi ni dvojbe, da bi bilo pravoveljavno, ako bi zapustnik izrecno ukrenil, da polico, glasečo se v prid imetelju, prepušča svoji zapuščini, in tako tudi ne more biti dvojbe, da se ta ukrep lahko veljavno stori tudi tihoma ali konkludentnim dejanjem, torej s tem, da se polica prosto pusti med zapuščin-stvarmi.

O rabi jezikov v naših uradih, seosebno pri sodiščih.

(Dalje.)

Naposled govoriti nam je še o pokrajinah, spadajočih pod višji sodišči Graško in Tržaško. Tu imamo opraviti s čvetero narodnostmi: slovensko, nemško, italijansko in hrvatsko.

Ko še ni bilo govora o slovenskem jeziku v uradih — kajti v pokrajinah, sedaj spadajočih k višjemu sodišču Graškemu veljal je nemški jezik kot izključni uradni jezik — urejevalo se je zgol razmerje med jeziki v pokrajinah, spadajočih pod Tržaško višje sodišče, kjer je dotlej veljala italijanščina uradnim jezikom.

Z dvornim dekretom z dne 26. marcija 1787 se je zapovedalo za sodne dvore laških konfinov (wälsche Confinen), potem za Gorico, Gradiško in Trst, da je v 3 letih odpraviti italijanščino in da se je pri vseh sodnih obravnavah strankam, sodnikom in odvetnikom posluževati le nemščine. Nikdor se ne sme imenovati sodnikom ali advokatom, če ne izkaže, da zna nemški. Po preteklih treh letih se tudi ne sme nikdor puščati v službi ali pa kakor odvetnik, če ni dokazal znanja nemščine tudi za koncept. Za prosto luko Trst se je dopustilo, da se pogodbe sklepajo in trgovske knjige pišeje italijanski, in dopustilo obravnavati in razsojati v italijanščini, če je katera stranka iz inozemstva, če sta pa stranki domači, obravnavati in razsojati je le nemški. Z dvornim dekretom z dne 4. januarija 1790 podaljšal se je termin za uvedbo nemščine za tri leta, a z dvornim dekretom z 29. aprila 1790, — nastopil je bil uže vlado ce-

sar Leopold II, — se je izreklo, da ni siliti na uvedbo nemščine, nego pri nameščevanju justičnih uradnikov je le prednost dajati onim, kateri imajo poleg drugih sposobnostij tudi znanje nemščine. Da je prišla po tej naredbi italijanščina v popolno oblast, je naravno. Vloge, pisane nemški, začela so sodišča zavračati, tako da se je z dvor. dekr. z dne 13 febr. 1795 izrecno prepovedalo odbijati vloge samo zato, ker so sestavljene nemški.

Kako malo je štela hrvaščina pri sodiščih v Istri, kaže ukaz pravosodnega ministerstva z dne 29. avgusta 1850, št. 11412 na višje sodišče v Trstu. Deželno sodišče v Rovinji naznanilo je ministerstvu, da, kakor kaže dopis okrajnega poglavarstva v Rovinji, ne more dobiti tolmača za ilirski jezik, kateri bi znal ta jezik tudi pisati, — ter vpraša, kako naj ravna, ko ne more predpisov kazensko-pravnega reda na tanko izpolnjevati. Naročilo se je na to višjemu sodišču, naj zaukaže Rovinjskemu deželnemu sodišču, da najprvo izda javen poziv, naj se oglase tisti, kateri ilirski jezik govoré in pišejo ter hočejo prevzeti službo tolmača, kateremu gredó za njegovo poslovanje naredbenim pōtem uravnane pristojbine. Če bi se nihče ne oglasil, kateri zna ta jezik pisati, napravljajo naj se vsi zapisniki s pričami in obdolženci, kateri so samo ilirskega jezika zmožni, s pripomočjo tolmača tako, da so vprašanja in odgovori zapisani samo v sodnem jeziku, — vender pa naj se izrecno pripomni, da se je zgodilo to samo zaradi tega, ker ni tolmača, ki bi bil več pisave.

Z ukazom z dne 5. februarja 1852, šte. 952 je odredilo pravosodno ministerstvo: Poslovni jezik za notranjo službo pri okrajnih sodiščih v Sežani in Devinu je nemški; v tem jeziku je pisati poslovne zapisnike, referate, izkaze in javne knjige. Kedar ta sodišča dopisujejo drugim sodiščem ali oblastvom, posluževati se jim je poslovnega jezika onega sodišča ali oblastva, kateremu je dopis namenjen, ali pa nemškega jezika. Strankam je dovoljeno, da se pri pismenih vlogah ali ustnih prošnjah poslužujejo nemškega ali italijanskega jezika. Obravnava se v istem teh dveh jezikov, katerega stranke umejo; če pa ne umejo niti jednega, niti drugega, potem v nemškem jeziku. Odloke je izdajati v jeziku vloge, razsodbe in razloge v civilnih rečeh nemški ali italijanski, ako se je v jednom ali drugem jeziku povse ali po večjem obravnavalo. Glavna obravnava v

kazenskih rečeh je pri omenjenih dveh sodiščih redoma v nemškem jeziku; le tedaj, če je obdolženec samo italijanskega jezika zmožen, je v italijanščini. Zaslišujejo se pa osebe v onem deželnem jeziku, katerega je zaslišanec zmožen. Zapisnik o glavni obravnavi piše se v nemškem ali italijanskem jeziku, kakor se je vodila obravnava, in v istem jeziku zapisujejo se tudi izpovedi zaslišanih oseb. Za izdavanje odločeb in razlogov v kazenskih rečeh velja isto, kar je zapovedano za civilne reči.

Z ukazom z dne 10. decembra 1856, števil. 7861 je pravosodno ministerstvo vzelo na znanje, da je pri okrajnih sodiščih v Cerknem, na katero je prešel jeden del sodišča Tolminskega in v Komnu, na katero je prešel večji del prejšnjega sodišča Devinskega, nemščina sodni jezik za vnanjo in notranjo službo, ter zapovedalo je, da ukaz z dne 5. febr. 1852, št. 952 velja kot obvezno vodilo tudi za okrajno sodišče v Podgradu (Castelluovo), katero se dejanski uže ravna po tem ukazu. Ob enem se določa, da je pri sodnih dvorih in mest. del. okrajnih sodiščih v Trstu in Gorici v nespornih rečeh v nemščini izročene vloge, razun zemljeknjižnih prošenj, reševati v nemškem jeziku in v istem jeziku izdavati odločbe in razloge v spornih rečeh, če sta obe stranki rabili nemščino. Nemške zemljeknjižne vloge pri teh sodiščih pa je še nadalje reševati italijanski.

Do leta 1856. torej še nikakega sledu ni o slovenskem jeziku pri sodiščih pod Tržaškim višjim sodiščem, ker se je le zaslišavanje vršilo v slovenskem jeziku, to je brez tolmača, a zapisavalo se je nemški. In vender se je uže 6 let prej izdal tudi za Koroško obvezen ukaz z dne 29. oktobra 1850, št. 14553 na tedanje višje sodišče v Celovci, ukaz, kateri pripoznava, da na Kranjskem, in tudi v slovenskih okrajih na Koroškem ni samo nemščina, ampak je tudi slovenščina (slavishe Sprache) sodni jezik. Izpovedi obdolžencev in prič v kazenskih rečeh je zapisovati slovenski, kedar so zaslišanci zmožni z gol slovenskega jezika. Tolmača treba je klicati le tedaj, če sodnik in zapisnikar ne razumeta jezika zaslišancevega. Po razmerah, kedar razumeta sodnik in zapisnikar jezik zaslišancev, ne da bi ga znal zapisnikar tudi pisati in če ni brzo družega zapisnikarja, kateri bi znal tudi slovenski točno pisati, pa je dovoljeno, da se

zapisnik piše samo nemški. A tedaj je pa tudi izrecno v zapisniku pripomniti, da se je ravvalo po tem predpisu, in navesti je vzrok, zakaj ni bilo moči zapisnika pisati slovenski.

Temelj položil se je slovenskemu uradovanju z ukazom prav. min. z dné 15. marcija 1862, št. 865 prez., izdanim do predsedstev višjih deželnih sodišč v Gradci in Trstu. V začetku pravi ta ukaz, da slovanskih jezikov, kateri so navadni v področji teh višjih sodišč, ni moči tako razsežno uvesti v sodišča, kakor se je to storilo v drugih slovanskih deželah, češ, to bi bilo kvarno varnosti in hitrosti pravosodja, potem da uradniki in odvetniki ne znajo še vsi slovanskega književnega jezika. Da pa se kolikor moči ugotovi opravičenemu teženju slovanskega prebivalstva za uvedbo slovanščine v sodišča, zapoveduje pravosodno ministerstvo za vse sodne okraje, po katerih prebivajo Slovani:

1. Sodišča morajo tedaj, kedar obravnavajo s strankami, katere so samo slovanskega jezika zmožne, zapisovati izpovedi obdolžencev in prič slovanski ali s tem jezikom vsaj zapisovati v zapisnik odločilne stavke izpovedi.

2. Zapisnike o prisegah, storjenih v slovanščini, ali vsaj obrazec prisage naj pride v tem jeziku v zapisnik.

3. Gledati je na to, da so sodniki, državnoopravdniški uradniki in zagovorniki pri kazenskih obravnavah proti obdolžencem, kateri so zgol slovanskega jezika zmožni, tudi sami popolnem vešči slovanskega jezika, da je moči voditi obravnavo v slovanskem jeziku in v istem objavljati sodbo ter po možnosti tudi njené razloge.

4. V omenjenih pokrajinah je sprejemati slovanske vloge in kolikor moči reševati jih v slovanščini.

5. Dopusča se, da se po potrebi pripravijo tiskovine za pozive vsake vrste, varstvene dekrete, obljubne zapisnike, smrtovnice, oklice in za manjše vselej jednake odloke. —

Na konci nalaga se višjesodnemu predsedstvu, da naj se, oddajajoč službena mesta v slovanskih pokrajinah, ozira na znanje slovanščine in da naj v tem smislu stavi predloge tudi za mesta, katera ministerstvo oddaja.

Toda časi niso bili ugodni slovenskemu uradovanju in skušalo se je krčiti veljavo tega ukaza, češ, da ta ukaz dopušča

slovanščino le v kazenskih in nespornih rečeh, da pa ni smeti vlagati tudi slovanskih tožbá. Prav. minist. je torej z ukazom z dné 20. okt. 1866, št. 1861 prez. izrecno zavrnilo to utesnjujočo razlago ukaza iz leta 1862.

Za Tržaško višje sodišče odslej 20 let ni izšla nikaka, jezikovno vprašanje uravnujoča naredba, in zá-nje velja ukaz iz leta 1862, oziroma leta 1866., kolikor se stvar ni premenila po ukazih iz leta 1886., kar vidimo pozneje.

Na višje sodišče Graško in veljaven za Kranjsko pa je nadalje izšel ukaz prav. minist. z dné 5. septembra 1867, št. 8636. Ministerstvo izraža, da je iz poročil dobilo veselo prepričanje, da je sodno-konceptno in pisarniško, potem državno-pravdniško uradništvo in da so notarji slovenščine v govoru in pismu dovolj zmožni, in da ni nikake ovire sodnim uradom, napravljati zapisnike o zaslišanji strank, katere so zmožne samo slovenskega jezika. To bode pospeševalo interese pravosodja in tega zahtevajo po pravici tudi slovenske stranke, poslanci in deželni zbor kranjski sam. Pravosodno ministerstvo torej zaukazuje sodiščem vojvodine kranjske, kar je glede slovenskega jezika z ukazom z dne 15. marcija 1862, le kolikor moči in kolikor se storiti dá, zapovedalo, da se odslej zapisujejo vselej v slovenskem jeziku 1. vsi zapisniki o zaslišanji zgol slovenski govorečih prič v spornih in nespornih rečeh; 2. vsi zapisniki o prisegah in sosebno vsi prisežni obrazci, če je prisegajoča stranka zgol slovenščine zmožna; 3. vsi zaslišni zapisniki v kazenskih rečeh z obdolženci in pričami, ki znajo samo slovenski.

Toda vsi ti ukazi niso mogli slovenskega uradovanja vzdržati, še manj pa pospeševati ga. Prišla je doba neprijazna, katera ni tičala v zakonih in naredbah, nego v političnem zistemu in posameznih osebah. Začetki slovenskega uradovanja so polagoma izginili in zamrli in slovenski jezik je doživel ponižanje, da sta v slučaji, pri okr. sodišči v Kamniku obravnavanem, višji instanci leta 1880. in 1801. izrekli, da razsodba, katero je okrajno sodišče izdalo v slovenskem jeziku, ima v sebi ničnost, na katero se je uradoma ozirati, in da na Kranjskem je nemški jezik izključno v deželi navadni sodni jezik. Ta razsodba pa se je hitro razznala in slovenski poslanci, na čelu jim vit. Schneid, interpelovali so v državnem zboru.

Sad teh odločnih korakov je bil prav. minist. ukaz z dné 18. aprila 1882, št. 20513 ex 1881, na predsedstvo višjega sodišča v Gradci. Ta obširni ukaz moremo označiti le v poglavitnih potezah. Temeljito dokazuje upravičenost in zakonitost ministerskih naredeb gledé rabe jezikov pri sodiščih in v to ima povod tem večji, ker prej omenjena razsodba zanika, ne naravnost, vender pa nekako med vrstami, zakonitost jezikovnih naredeb.

Uže predno so bili izdani — pravi ta ukaz — temeljni zakoni z dne 21. decembra 1867, in predno je veljal člen XIX., kateri zagotavlja jednako pravico vsem, v deželi navadnim jezikom, skrbelo je pravosodno ministerstvo administrativnim pôtem za to, da se slovenskemu jeziku, kateri se je polagoma bolj in bolj razvil ter razširil, olajša in zagotovi raba pri sodiščih. Obstoječe zakonove določbe o jeziku, § 13. obč. sod. r. in § 4. zak. z dne 9. avgusta 1854, uravnujejo le jezik, katerega naj se poslužujejo stranke in njih zastopniki nasproti sodišču. Jezik sodnikov se ni posebe urejeval in uprav tu je nastala dolžnost eksekutive, katera mora skrbeti pri nameščevanju za jezikovno sposobno osebje, skrbeti tudi, da primerno uredi jezik sodišč nasproti strankam in občinstvu. Pravosodno ministerstvo je ravnalo po razvijajočih se razmerah in je z ukazom iz l. 1862. zaradi nedostatnega znanja jezika pri uradnikih velevalo slovenski zapisovati in reševati le „kolikor moči in kolikor se storiti dá“ in to le tedaj, če stranka samo slovensko zna, določujoč sploh širšo rabo slovenščine le za Kranjsko. Toliko je bilo skrbljeno za jezikovne potrebe v okoliši višjega sodišča Graškega, ko so se razglasili temeljni zakoni in sosebno zakon o jednako-pravnosti jezikov. Le-ti gotovo niso oslabili veljave obstoječih ukazov, nego dali so jim po členu II. tem. zak. „o vladni in izvršbeni oblasti“ brezdvoybeno zakonito podlogo. Vender je vlada rabila te oblasti jako skromno mero in pomagala le tam, kjer je bilo treba odstranjati težave, katere so nastajale prostemu razvoju stvari. In sosebno v okoliši višjega sodišča Graškega je bilo potreba, da pravosodno ministerstvo pomore načelu člena XIX. tem. zak. do zmage, ker sodišča niso hotela pripoznati, da ni bistvene razlike med „v deželi navadnim“ in „pri sodišči navadnim“ jezikom. Minister nadalje zatrjuje, da se drži pravila,

da pristojajo le eksekutivi določati, ali ni v kateri meri je slovenski jezik goden za rabo pri sodiščih ter da tega vprašanja ni moči prepuščati razsoji od slučaja do slučaja, ker tako nastajajo nasprotni odločbe. Nego sodiščem je dolžnost, da svoje sodno postopanje uravnavajo na podlogi dejanskih razmer, katere kompetentna stran določi enkrat za vselej. V obče ni naloga sodišč trajno zabranjevati, da ne bi pristopil k sodišču jezik, ki ga državna uprava smatra za „v deželi navadni jezik“ — in če se slovenske vloge samo zaradi tega „a limine“ zavračajo, ker prositelj zna tudi nemški, tedaj je to celo jednostavno, nikakor pa ne zakonito sredstvo, „a limine“ zavračati jednako pravnost. Zanašajoč se pa, da bodo sodišča po svoji bistri praksi našla najboljši pot, odreja minister zgolj nastopno: „Za rabo slovenščine pri sodiščih v vojvodini kranjski, v Celjskem okrožji vojvodine štajerske in v slovenskih mešanih okrajih vojvodine koroške veljajo pravosodnega ministerstva ukazi z dne 15. marca 1862, št. 865, z dne 20. oktobra 1866, št. 1861 in z dne 5. septembra 1867, št. 8636, in po njih se je sodiščem na tanko ravnati.“ Sosebno zahteva še minister, da sodišča po teh predpisih ne postopajo samo tedaj, kadar prositelj ne zna nemščine.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. F.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) **K dedščinskim tožbam, navedenim v § 37. jur. n., spada tudi tožba zoper dediča, da mora pod prisego razodeti zapuščinsko imovino.**

(Repertorij izrekov c. kr. najvišjega sodišča, št. 150. Seja z dne 7. januarja 1891, št. 14929 ex 1890.)

A. v Celji je proti B-u v Radgoni in C-u v Gradci vložil tožbo pri mest. deleg. sodišči v Celji, da morata razodeti zapuščinsko imovino v Celji umršega D., očeta pravnih strank, event. da morata

storiti razodetno prisego. Tožba se je gledé na določilo § 37. jur. n. ugodno rešila. Proti rešilu pa sta vložila rekurz B. in C. Višje dež. sodišče je na to predrugačilo izpodbijani odlok ter tožbo zaradi nepristojnosti sodišča odbilo gledé na to, da po adresah tožbe ne more biti govora ob obč. osebni podsodnosti pri mest. deleg. okrajnem sodišči v Celji, ker toženca ne prebivata v okoliši tega sodišča, nego v Radgoni, odnosno v Gradci, potem glede na to, da specijalna podsodnost pri zapuščinskem sodišči v smislu § 37. jur. n. tu ne velja, ker tožba zaradi razodetne prisege ne spada k sporom, ki so v napominanem določilu taksativno naštet, in zatorej te tožbe po § 1. jur. n. ni bilo sprejeti zaradi očitne nepristojnosti okrajnega sodišča.

Na revizijski rekurz A-a je najvišje sodišče obnovilo prvosodni odlok. Razlogi: Uže po marginalnem oznamenilu vsebine § 37. jur. n. je za tožbe v zapuščinskih rečeh sploh določena posebna podsodnost pri sodišči, kateremu pristojna dedščinska razprava, in iz tega, da so v tem §-u našteje na to se nanašajoče tožbe, izhaja, da se je ta posebna podsodnost ustanovila zaradi tega, da se s tem pospeši smotru primerna in jednotna zapuščinska razprava. Temu smotru ne služi samo to, da se pozvedó in določijo osebe, na katere naj zapuščina pokojnikova preide, ampak tudi to, da se dožene aktivno in pasivno stanje. Zategadelj pod dedščinskimi tožbami, o katerih ta § govori, ni umeti samo tožbá zaradi priznanja ali zanikanja dedne pravice, ampak je umeti tudi take tožbe, katerim je dognati aktivno stanje zapuščine, k le-tem tožbam pa spadajo brez dvojbe tudi tiste, katere težijo za zapriseženo izpovedjo zamolčanih oddelkov zapuščinske imovine. Po navedbah tožbe se razprava in prisodba zapuščine D-ove še ni zgodila pri pristojnem mest. deleg. okrajnem sodišči v Celji.

b) Ubožna tretjina.

Dne 9. decembra 1881 umrl je župnik v Laporji, Josip P. brez oporoke. Laponska občina je v imenu svojega ubožnega zaklada na stopila tretjino dedščine. Od strani župnega ubožnega zavoda pa se ni nihče oglasil, akotudi je v roke dobilo zapuščinsko razpravo celo c. kr. namestništvo v Gradci. Tretjina zapuščine se je torej

prisodila občinskemu ubožnemu zakladu Laporske občine, pa tudi izročila.

Ker pa Laporska župa obsega še štiri druge občine, tedaj so se oglasile te štiri občine pozneje pri sodišči s prošnjo, naj bi tudi njim odkazal se primeren del navedene dedščine. Okrajno sodišče v Slov. Bistrici je odbilo prošnjo, ker je zapuščinska razprava uže bila završena.

Leta 1886. so potem tožile navedene štiri občine Laporsko občino, da je dolžna priznati, da pristojna občini . . . gledé njenih, v Laporski župi stanujočih ubožcev jednako dedno pravo do ubožcem pripadajoče dedščinske tretjine rajnkega Josipa P., bivšega župnika v Laporji, kakeršno ima tožena občina z drugimi občinami te župe vred, in da je torej tožena občina dolžna primeren del ubožne tretjine, prisojene jej s prisojilom c. kr. okr. sodišča v Slov. Bistrici z dne 10. februarja 1883, št. 273, izročiti po razmerji števila prebivalcev tožiteljici v ime njenega zavoda za ubožce.

Te tožbe so odbila: okrožno sodišče v Celji, višje dež. sodišče v Gradci in tudi najvišje sodišče, ker dvorni dekret z dne 27. novembra 1807, št. 828 priznava ubožno tretjino zavodu tistega kraja, kamor spada tretjina za cerkev. Beseda »kraj« znači toliko, kakor »občina« po dvornem dekretu z dne 6. febr. 1792, št. 259.

Leta 1889 je potem c. kr. finančna prokuratura v imenu župnega ubožnega zaklada Laporskega tožila Laporsko občino naj izroči omenjeno tretjino župnemu ubožnemu zakladu.

Okrožno sodišče v Celji je ugodilo tej tožbi, a odbili sta jo višje dež. sodišče v Gradci z razsodbo z dne 3. septembra 1890, št. 5930 in najvišje sodišče z razsodbo z dne 28. januarja 1891, št. 12668. Razlogi najvišjega sodišča pravijo v kratkem to-le: Stari dvorni dekreti (1772) določujejo tretjino zapuščine župnika, brez oporoke umršega, »ubožcem.« Pozneje (1792) se je reklo: »občini« za ubožce. Še-le leta 1807 se je govorilo o župnem ubožnem zakladu in o podružnicah takega zaklada pri podružnih cerkvah. To se je zgodilo zaradi tega, ker je bila takrat vsa skrb za ubožce izročena župnemu ubožnemu zavodu, kateremu na čelu je bil župnik, članovi pa tako-zvani očetje ubožcev in jeden računovodja. Na Štajerskem pa velja sedaj zakon z dne 12. marca 1873, in po njem je izročena skrb za domače ubožce vsaki občini, ki je tudi odgovorna za primerno rejo ubožcev. Zato tudi

§ 24. tistega zakona priznava občini zakonite dohodke, ubožcem namenjene. Akotudi dedna tretjina za župniki ni navedena v tem zakonu, vendar navedena načela tega zakona dokazujejo, da pripade tudi tretjina istemu zavodu, namreč občini, kateri je sedaj izročena vsa reja ubožcev. Naj na Štajerskem še obstoje župni ubožni zakladi, vendar niso več zakoniti oskrbniki ubožcev, torej tudi nimajo več pravice do omenjene tretjine.

Dr. Fanko Sernec.

c) Pravice iz pogodb v prid tretji osebi prehajajo k dedičem tudi tedaj, če tretja oseba umre, predno zadobi pogodba uspeh, samo da je ta pogodba v obče perfektna; izraz, da je odpravščina izplačna po omoženji, znači le dobo, ne pa pogoja izplačnosti.

Dora K. vloži pri okr. sodišči v V. tožbo zoper svojega brata Ivana K. in prosi razsodbe: Ivan K. je dolžan pripoznati, da tirjatev Roze K., sestre obema strankama (umrše dne 22. septembra 1872), kot očetna odpravščina iz podaritne pogodbe z dne 17. marcija 1869 v znesku 200 gld. po pravu obstoja, in dolžan ta denar plačati v zapuščino Roze K.

O krajno sodišče ugotovi v ustnem postopanju povse in brezpogojno tožbeni zahtevi, sklicujoč se zlasti na §§ 1019, 914 in 915 obč. drž. zak.

Na apelacijo toženčeve pa je višje dež. sodišče v Gr. z razsodbo z dne 25. junija 1890, št. 4604 premenilo prvosodno razsodbo in odbilo tožbo iz razlogov: S podaritno pogodbo z dne 17. marcija 1869 podaril je Andrej K. vse svoje imetje toženemu Ivanu K., svojemu sinu, za slučaj smrti in obdarovanec se je zavezal, da bode svoji sestri Rozi K. izplačal svoj čas 900 gld. očetne odpravščine v istem roku, kateri je bil dogovorjen za drugo sestro Doro, torej v 5 letih potem, ko se omoži Roza K. Uže dne 22. septembra 1872 pa je Roza K. umrla neomožena in sicer pred očetom Andrejem K., torej tedaj, ko podaritna pogodba še ni dosegla učinka. Ni dvojbe, da bi Roza K. po § 1019. obč. drž. zak. dosegla pravico zahtevati, naj obdarovanec izpolni pogodbo, ako bi se bila omožila. Tožiteljica naglaša, da je podaritna pogodba dosegla učinek s smrtjo Andreja K., da je tako tudi znesek 900 gld.

izplačen postal in da je sestavina zapuščine Reze K. Po smislu pogodbe podaritne bilo je izplačilo odpravščine odloženo na pet let, potem ko se omoži Roza K., torej na takšno trenutje, o katerem ni bilo gotovo, nastopi li, mari ne. Po šu. 704. obč. drž. zak. smatra se taka omejitev za pogoj. Izplačilo odpravščine 900 gld. Rozi K. se je bilo torej storilo zavisno od pogoja, da se ona omoži, ta pogoj pa se ni zgodil in se tudi več zgoditi ne more, ker je Roza K. uže umrla kot neomožena. Zategadelj tirjatev Roze K., da se jej izplača odpravščina, ni stopila v moč, niti ni mogla preiti na njene dedne naslednike, ker z njeno smrtjo je bilo gotovo, da se ta pogoj več ne izpolni. Iz podaritne pogodbe torej tožiteljica ne more izvajati nikake pravice. — Če pa se nadalje misli, da je ta odpravščina bila dolžni delež Roze K. po očetu Andreji, onda mogla bi ona zahtevati ga le tedaj, ako bi bila zapustnika preživila. Ker pa je umrla pred njim, mogli bi po šu. 733 obč. drž. zak. le njeni potomci »jure repraesentationis« stopiti na njeno mesto, nikakor pa ne tožiteljica, katera ne izhaja od Roze K. — Nedoločno je, kaj je Andrej K. mislil ukreniti z zneskom 900 gld. po smrti Roze K., ker se v istini stranki nista drugega dogovorili, dasi je Andrej K. za smrti Roze K. še živel, a ni niti pri pogodbi, niti dodatno ničesar ustanovil za ta slučaj, celo tega ne, da bi odpravščina pripadla zopet darovatelju, ako bi pred njim Roza K. umrla. Prošnji tožbe torej nedostaje pravnega temelja, bilo je zategadelj razsodbo prvega sodnika predrugčiti in ono prošnjo odbiti.

Na revizijo tožiteljice je najvišje sodišče z odločbo z dné 24. novembra 1890 štev. 10526 premenilo razsodbo druge instance ter obnovilo razsodbo prvega sodnika iz nastopnih razlogov: S podaritno pogodbo z dné 17. marcija 1869 daroval je Andrej K., kateri je dné 18. aprila 1885 umrl, vse svoje premoženje in nepremično imetje za slučaj smrti svojemu sinu, toženemu Ivan-u K. in naložil mu poleg drugih zavez tudi to, da mora izplačati iz imetja, katero svoj čas prevzame, sestri svoji Rozi K. v ime odpravščine 900 gld. in to v istem roku, kateri je bil dogovorjen za drugo sestro, za tožiteljico Doro K., torej v 5 letih potem, ko se omoži. Ta dogovor, storjen po pravu zaveznem, obsega darovanje za slučaj smrti, spojeno z nalogom, plačati dogovorjenih 900 gld., in sporno ni, da je to darovanje postalo perfektno in da je obdarovanec s smrtjo svojega očeta prevzel vse njegovo imetje. Na podlogi tega dogo-

vora zavezan je torej tudi, da izpolni zgoraj navedeni, od njega sprejeti nalog; ne more ga sicer več tako izpolniti, kakor je bil to darovatelj ukrenil, kajti Roza K., kateri je v prid glasil se nalog, umrla je dne 22. sept. 1872, torej še pred darovateljem, a dolžan je po smislu § 710 obč. drž. zak., da zadosti nalogu, kolikor more. Ako se plača znesek 900 gld. v zapuščino Roze K., česar zahteva le-tá tožba, onda je to takšna izpolnitev, da se z jedne strani kar moči najbolje prilega zahtevam pravnih nasledkov Roze K., z druge strani pa ozira tudi na namere darovatelja, kateri je po smislu priložene smrtovnice o tej svoji hčeri Rozi sam prijavil sodišču, da je ona zapustila kot svoje imetje dotično tirjatev 300 gld. iz rečene pogodbe. — Pritrditi ne gre nazoru, da bi domenjeni nalog vezan bil na pogoj, da se Roza K. omoži, ker niti pogodba niti kako drugo ustanovilo ne opravičuje mnenja, da je imel darovatelj misel, dati ono vsoto hčeri svoji Rozi zgolj za slučaj, ako se omoži; nego s tem je ustanovljena le doba in rok, kedaj bi Roza K. mogla zahtevati plačila, ker bi sicer bilo soditi to ustanovilo po § 904. obč. drž. zak. Zategadelj bila je rabsodba višjega sodišča predružačena, a rabsodba prvega sodnika obnovljena.

d) K pravočasnemu nastopu prisege.

I.

V pravdi Ivana U. proti Martinu M. zaradi pripoznanja lastnine je okrajno sodišče v B. ugodilo brezpogojno tožbeni zahtevi.

Na apelacijo toženčevo je višje dež. sodišče v G. prvosodno rabsodbo premenilo in tožbeni zahtevi ugodilo pod pogojem, ako tožitelj stori dopolnilno prisego. Ta odločba z dne 24. dec. 1889, št. 9864, je bila tožitelju vročena dne 12. januarsija 1890.

Tožitelj je z vlogo de pr. 21. januarsija 1890, št. 632, nastopil dokaz z dopolnilno prisego. Okrajno sodišče pa tega nastopa ni vsprejelo (odl. z dne 22. januarsija 1890, št. 632), ker je bil toženec proti višjesod. odločbi dne 20. januarsija 1890, št. 590, podal revizijsko pritožbo. Zoper odbijajoči odlok tožitelj ni vložil rekurza.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 19. marcija 1890, št. 1765, revizijsko pritožbo zavrnilo kot nedopustno, češ, da je

prvi sodnik spoznal po tožbeni zahtevi brezpogojno, drugi sodnik pa, ugodivši toženčevi apelaciji, prvosodno razsodbo premenil v prid tožencu tako, da obvelja tožbena zahteva samo tedaj, ako tožitelj stori ustanovljeno dopolnilno prisego, ker sta torej obe nižji instanci odločili, da tožbene zahteve ni brezpogojno odbiti, in je torej revizijska pritožba toženčeva, kjer se vzdržuje zahteva apelacije, da naj se tožba brezpogojno odbije, izvenredna, kot taka pa v sumarnem postopanju nedopustna in jo treba uradoma zavrniti.

Glede na to najvišjesodno odločbo je tožitelj z vlogo sub pr. 21. aprila 1890, št. 3711 znova nastopil dopolnilno prisego, katera mu je bila odkazana v višjesodni razsodbi. Ta nastop dokaza je okrajno sodišče v B. tudi vsprejelo z odlokom z dne 22. aprila 1890, št. 3711, ter določilo narok za priseganje.

Zoper ta odlok je toženec Martin M. vložil rekurz, kateremu je višje dež. sodišče z ukazom z dne 1. majnika 1890, št. 5504 ugodilo, zavrnilo namreč prošnjo Ivana U. z nastopom dokaza, češ da je prekasno vložena. Razlogi: Po smislu višjesodne razsodbe z dne 24. decembra 1889, št. 9867 bi bil moral tožitelj Ivan U. odkazano mu dopolnilno prisego nastopiti v 3 dneh po pravomočnosti te razsodbe, torej najkasneje dne 23. januarija 1890, ker je bila po dokazu vročilnega lista višjesodna razsodba vročena obema strankama dne 12. jan. 1890. Imenovanega dne 23. jan. tožitelj še ni bil zvedel, da je toženec zoper višjesodno razsodbo vložil revizijo, ker le-ta bila mu je po dokazu sprejemnega lista vročena šele 28. jan. 1890, torej tedaj, ko je uže pretekel bil rok, kateri mu je bil dan za nastop prisege. Iz tega izhaja, da tožitelj ni imel povoda odlašati svojega nastopa prisege dalj, nego mu je bil v to rok dan, da se je zatorej nastop prisege de pr. 21. aprila 1890, podan šele po intimaciji najvišjesodne odločbe, očitvidno zgodil prekasno.

Na revizijski rekurz tožiteljev je pa najvišje sodišče z odločbo z dne 26. avgusta 1890, št. 9675 spoznalo, da je nastop prisege bil pravočasno vložen, in sicer iz nastopnih razlogov: Ivanu U. je bila višjesodna odločba vročena dne 12. januarija 1890 in on je dopolnilno prisego, katero mu je ta odločba dopustila, nastopil uže dne 21. januarija 1890, št. 632, torej pravočasno. Okrajno sodišče ga je z odlokom z dne 22. januarija 1890, št. 632 opozorilo, da je nasprotnik sub pr. 20 januarija

1890, št. 590 vložil revizijo, a tožitelj je potem, ko je izšla odločba najvišjega sodišča z dne 19. marcija 1890, št. 3711, katera je revizijsko pritožbo zavrnila kot nedopustno in je bila njemu vročena dne 20. aprila 1890, znova nastopil z vlogo de pr. 21. aprila 1890, št. 3711, poprej navedeno dopolnilno prisego. Po vsem tem torej ne zadeva tožitelja nikaka zamuda pri nastopanju dopuščene mu prisege, in je bilo obnoviti okrajnosodni odlok, kateri določa narok za priseganje dopolnilne prisege.

II.

Tožbeno zahtevo Ivana N. proti Antonu K. zaradi odškodnine v znesku 236 gld. je okrajno sodišče v B. z razsodbo z dne 16. decembra 1889, št. 12543 brezpogojno odbilo.

Na apelacijo tožiteljevo je višje dež. sodišče v Gr. z odločbo z dne 12. februvarija 1890, št. 547 tožbi ugodilo pod pogojem, ako toženec ne stori naložene mu zanikavne glavne prisege. Ker je tožitelj zoper to odločbo podal revizijsko pritožbo sub pr. 20. marcija 1890, št. 2564, zategadelj toženec ni takoj, ko mu je bila vročena višjesodna odločba, nastopil glavne prisege.

Tožiteljevo revizijsko pritožbo je višje dež. sodišče z razpisom z dne 9. aprila 1890, št. 3809 po smislu § 51. dv. dekr. z dne 24. oktobra 1845, št. 906 zb. pr. zak. uradoma zavrglo kot nedopustno.

Glede na to rešilo je potem toženec sub pr. 28. aprila 1890, št. 4008, nastopil zgoraj navedeno glavno prisego in okr. sodišče v B. je ta nastop tudi vzelo na znanje z odlokom z dne 30. aprila 1890, št. 4008.

Višje dež. sodišče v Gr. pa je na rekurz Ivana N. z razpisom z dne 27. avgusta 1890, št. 8250, nastop prisege, češ, da je prekasno vložen, zavrnilo. Razlogi: Višjesodna odločba z dne 12. februvarija 1890, št. 547, s katero se je tožencu Antonu K. pridržala glavna prisega, da jo nastopi v 3 dneh po pravomočnosti, vročena je bila tožitelju Ivanu N. dne 12. marcija, a tožencu dne 9. marcija. Ker je mogel proti višjesodni razsodbi imeti pravico do kake revizije le toženec, kateri je ž njo bil na slabšem, kateri pa se tega pravnega leka ni poslužil, zategadelj bil bi moral toženec svojo glavno prisego nastopiti najkasneje do 20. marcija

1890, a v istini je bil nastop prisega vložen šele dne 28. aprila, torej prekasno.

Najvišje sodišče je z razpisom z dne 20. novembra 1890, št. 11702 potrdilo višjesodno odločilo iz razlogov: Revizija tožitelja Ivana N. proti višjesodni razsodbi, katera je iztekla na apelacijo tožiteljevo in spoznala na toženčevo glavno prisego, bila je kot izvenredni pravni lek nedopustna po § 51. dv. dekr. z dne 24. oktobra 1845, št. 906 zb. pr. zak. Zategadelj in ker more zgolj vlaganje pravnega, po zakonu dovoljenega leka vplivati na preračun roku za nastop dopuščene prisega, ni se ozirati na vlaganje te tožiteljeve revizije in tu je rok za nastop glavne prisega počel teči z dnem, ko je razsodba viš. deželnega sodišča za toženca stopila v pravno moč.

e) Legatár nima pravice pritožiti se zoper zapuščinsko-oblastno odločbo vprašanja, na katerem pravnem imeni je razpravljati zapuščino.

Pokojnica M. je v svoji pismeni poslednji volji izgovorila volila redu usmiljenih sester na D., otroškemu zavodu v P. in Sv. Vincencija družbi v P. Oporočne priče so bile zaslišane v večni spomin in I. instanca, češ, da je zaslišana oporočna priča I. pod prisego izpovedal se, da ni bil navzočen, ko je M. naredila in podpisala svojo poslednjo voljo, in je njeno izrecilo šele po smrti njeni podpisal kot priča, ker torej zapustničino poslednje izrecilo nima potrebnega po § 579. in 601. obč. drž. zak. — spoznala je, da se po § 124. ces. pat. z 9. avg. 1854, št. 208 drž. zak. razprava vrši na podlogi zakona, in pozvala dediče po zakonu, naj se priglasijo kot dediči po zakonu (§ 120. cit. ces. patenta).

Zoper ta dekret je vložila rekurz finančna prokuratura kot zastopnica imenovanih legatarjev.

Višje dež. sodišče na D. je rekuru ugodilo ter spoznalo, da je dediče po zakonu obvestiti ob izpovedi priče I., če hočejo svojih pravic iskati po rednem pravnem potu, ter dodati jim, da se bode zapuščinska razprava nadaljevala po §-u 123 pat. z dne 9. avg. 1854, na podlogi oporoke, to pa zategadelj, ker bi bilo moči neveljavnost oporoke izreči le rednim pravnim pôtem, ne pa oficijoznim pôtem.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 4. febr. 1891, št. 1278 ugodilo revizijskemu rekurzu zakonitih dedičev, razveljavilo višjesodno rešilo, obnovilo prvosodni odlok ter zavrnilo apelacijski rekurz finančne prokurature zaradi manjkajoče jej legitimacije k rekurzu. V razlogih pravi, da napominane korporacije v poslednji volji zapustnice M, niso postavljene dednimi naslednicami, zatorej niso pozvane k dedščini, nego dobodo samo legáte. Goli legatár nima oblasti poprijeti rekurza zoper odlok, ki izide v zapuščinski razpravi in ki rešuje samo vprašanje, na katerem pravnem imeni naj se vrši dedščinska razprava, kajti njegovega pravnega interesa ne zadeva takšna naredba, nego mu je vsikdar na voljo, da svoje pravice išče pravnim pôtem zoper dediča, kateri je noče pripoznati. Tu zlasti finančni prokuraturi izpodbijani odlok nikakor ne brani, da, če vtožuje legaté za zastopane zavode, utemeljujoč jih trdi in dokaže tudi pravoveljavnost poslednje volje zapustnice M.

f) Sme li izvrševatelj poslednje volje podpisati namestu zapustnika menico iz zapuščine?

A., izvrševatelj poslednje volje pokojnika B., poprosil je pri okr. sodišči v M. B. dovoljenja, da bi smel podpisati menico, katero je bil C. na 2300 gld. sprejel, a je zapustnik B. kot izdatelj ni podpisal ter dovoljenja, da bi smel sprejemnika C. tožiti iz te menice.

Okrajno sodišče je na to sicer dovolilo tožiti C-a, a za branilo podpisati na akcept izdatelja.

Zoper ta odlok, odnosno njega drugi del je A. vložil pritožbo, katero pa je viš. dež. sodišče zavrglo iz razlogov: Po § 531. obč. drž. zak. dela zapuščina vkupnost pravic iz zavez pokojnikovih po istem stanji, v katerem se nahajajo za časa njegove smrti, in zapuščinskemu sodišču ne pristoja, da bi to stanje preminjalo, nego mora zapuščino nepremenjeno hraniti in prisoditi; če je torej zapustnik zapustil menico brez svojega podpisa kot izdatelj, zapustil je tirjatev občepravno in po zakonu ni tu razloga, da bi se kaj predrugačilo pravno razmerje.

Na to odločbo podal je izvrševatelj A. izvenredni reviz. rekurz, kateremu je najvišje sodišče z odločbo z dne 29. aprila 1890, št. 4261 ugodilo.

Razlogi:

Sprejemnik, kateri sprejme menico, glasečo se na ordre ne še podpisanega izdatelja, prepusti na voljo tistemu, kateri menico pridobi, da jo sam podpiše kot izdatelj. Pokojni B., v čigar zapuščini se je našel akcept C. na 2300 gld., izplačen dne 30. decembra 1889, imel je pravico, da bi sam podpisal menico kot izdatelj in tirjatev, ako bi ne bila plačana, iztirjal na podlogi menice kot tirjatev menično. To isto pravico ima sedaj njegova zapuščina. Ni-jeden zakon ne protivi se temu, da izvrševatelj poslednje volje, po-stavljen od zapustnika, dožene to pravico, če zapuščinsko oblastvo pritr-di, in da v to svrho podpiše menični akcept kot izdatelj me-nice ter iztirja tirjatev kot menično, če je tega potreba. Zategadelj ni nobenega zadržka, da se podeli uradno dovoljenje, katerega je bil prosil izvrševatelj poslednje volje pokojnika B.

Kazensko pravo.

a) Zanimivejše razsodbe v obrano zakona (§§ 33. in 292. kaz. pr. r.).

XIV.

K §-u 10. in 11. tisk. zak.

C. kr. najvišji sodni in kasacijski dvor je dne 2. oktobra 1890 na ničnostno pritožbo c. kr. generalne prokurature v obrano za-kona spoznalo za pravo, da sta razsodba c. kr. m. del. okrajnega sodišča v S. z dne 14. marcija 1890, s katero sta bila Reinhold K. in Rudolf F. oproščena od obtožbe zaradi prestopka po § 11. odst. 1., ozir. § 10. tisk. zak., in pa potrjujoča jo razsodba c. kr. dež. sodišča v S. z dne 12. aprila 1890, kršila zakon in to § 10. tisk. zakona.

Razlogi:

S sobotno številko perijodične tiskovine »Salzburger Volksblatt«, izhajajoče v Solnogradu, razpošiljala se je leta in leta naroč-nikom literarna priloga pod imenom »Illustr. Unterhaltungsblatt«. To prilogo so tiskali in zalagali Hermana S. nasledniki v Stutt-gartu, a urejeval jo je Teodor F. Začetkom l. 1890. stopila je na mesto te priloge druga pod imenom »Juvavia«; izdajal in tiskal jo je, po smislu navedbe v listu samem, Reinhold K. v Solnogradu,

in odgovorna urednika sta jej bila Rudolf F. iz Neudegga ter Reinhold K. Ker se o tej premembi pri imenu, potem pri osebah izdatelja, urednikov in tiskarja priloge ni podalo pristojnim oblastvom naznanilo po zapovedi §-a 10. tisk. zak., vložilo je c. kr. drž. pravdnístvo v S. proti Reinholdu K. in Rudolfu F. obtožbo zaradi prestopka po § 11. odst. 1. tisk. zak., ker bi se ne bilo storilo propisano naznanilo o premembi med izdajanjem lista. Na to obtožbo je m. del. okrajno sodišče v S. oprostilo oba obtoženca, češ zategadelj, ker priloge ni moči smatrati za samostojno perijodično tiskovino, tako da bi bilo premembo njenega imena po § u 10., odst. 1. in 3. tisk. zak., naznaniti treba c. k. drž. pravdnístvu in deželnokn. varnostnemu oblastvu; potem zategadelj, ker ima priloga »Juvavia« jednakšen smoter poučevati in zabavati, kakor poprejšnja priloga in se torej v programu tiskovine »Salzburger Volksblatt« ni ničesar premenilo; naposled ker se je bilo v »Salzb. Volksbl.« čitateljem naznanilo, da nastopi prememba glede priloge, in so se dotične številke z naznanilom ter z novo prilogo »Juvavia« vred predložila imenovanim oblastvom. Vzklic c. kr. drž. pravdnístva zoper to razsodbo je c. kr. dež. sodišče v S. zavrglo iz istih razlogov in še glede na to, da se ni iz §-a 7. tisk. zakona snovala dolžnost naznanila, ker »Juvavia« ni nikaka samostojna perijodična tiskovina, in da tudi §-a 10., odst. 1. tisk. zakona ni tu uporabljati, ker s tem, da se je premenil zgol tiskovni kraj, urednik in ime prilogi »Salzb. Volksblatta«, ni se premenil program tega lista.

Nazor, ki je vodil nižji sodišči, kaže se pa pravopomoten. Če primerjamo poprejšnjo prilogo pod imenom »Illustr. Unterhaltungsblatt« s sedanjo, ki se naziva »Juvavia«, onda vidimo, da se óna priloga kaže kot povse samostojna, v inozemstvu zalágana, urejevana in tiskana perijodična tiskovina, katera ni nikakor drugače zvezana s podjetjem »Salzb. Volksb.«, nego takó, da »Salzb. Volksb.« jemlje več izvodov časopisa »Ill. Unterhaltungsblatt«, kakor vsak drugi kupec v to ime, da se ti izvodi brezplačno oddajajo lastnim naročnikom; »Juvavia« pa je tudi po vnanjem priloga »Salzb. Volksblatta« (§ 7. odst. 3. tisk. zak.) in ima ž njim istega izdatelja, tiskarja in ista urednika. Tedaj torej, ko je »Juvavia« stopila namesto poprejšnje priloge »Ill. Unterhaltungsblatt«, premenilo se ni samo ime priloge, nego premenile so se tudi osebe izdajatelja, tiskarja in urednikov njenih. Po jasnem besedilu §§ 10. in 11. tisk. zak. pa je sleharno

premembo pri jedni teh točk naznaniti oblastvom, in če se to naznanilo opusti, onda se iz tega snuje prestop, zaradi katerega je kazniti izdajatelja, založnika, urednika in tiskarja. Ni pravo, če tukaj sodišča pravijo, da zaradi tega ni dolžnosti naznanila, ker v programu (vsebini) priloge ni nastopila nikaka prememba, nego program sedaj kakor prej meri na zabavo in pouk; kajti program (pregledno oznamenilo predmetov, katere je razpravljati) je samo jedna izmed mnogih točk, gledé katerih § 10. tisk. zakona določi dolžnost naznanila, in k tem spadajo (§§ 10. odst. 1., 2. in 3. tisk. zak.), zlasti tudi zgoraj rečene točke (ime, izdajatelj, urednik, tiskar). Prav tako ne veljá, če sodišča, utemeljujoč oprostitev, opozarjajo, da se premembe niso pokazale v glavnem listu, nego v prilogi, kajti kakor hitro se po § 7. odst. 3. tisk. zak. priloga pokaže kot »pritiklinski del« glavnega lista, torej kot sestavina njegova, potem je jasno, da se dolžnost naznanila, zapovedana v § 10. tisk. zak., nanaša tako na glavni list, tako tudi na prilogo, — in tako ima sploh določilo § 10. tisk. zak. ta namen, da so oblastvom znane tu navedene razmere glede perijodičnih tiskovin po vsem njihovem obsegu (torej tudi glede priloge). Bila je torej utemeljena dolžnost naznaniti premembe, nastopivše pri izdajanji priloge k »Salzburger Volksblattu«, in upravičena obtožba zaradi prestopka §-a 11. tisk. zak., ker se to naznanilo ni storilo proti izdajatelju in tiskarju Reinholdu K. in proti uredniku Rudolfu F. Prvi sodnik meni, da se je izpolnila dolžnost naznanila, ker bi se bila prememba objavila občinstvu v »Salzb. Volksbl.« in ker bi se bili nujni izvodi števil s to objavo in nova priloga »Juvavia« predložili varnostnemu oblastvu in državnemu pravdnístvu. Ali to mnenje ni pravo, kajti po duhu in besedilu zakona (zlasti po 2. odst. § 10. tisk. zak.), kateri veleva, da je nepričakovane premembe v 3 dneh po izdanji lista, kateri kaže premembo, naznaniti, ni moči objave v listu samem, namenjene občinstvu, objave, katera nikakor ne veže nasproti oblastvu, smatrati za naznanilo po smislu § 10. tisk. zak. (plen. odl. z dne 1. junija 1881, št. 3070). Iz teh razlogov bilo je razsoditi kakor zgoraj.

b) Nezvestoba (§ 181. kaz. zak.)?

Okrajno sodišče v K. r. G. je z razsodbo z dne 11. januarja 1890 spoznalo Ivana Š. krivim, da si je od najemščine, katero je kot sodno podstavljeni varuh nedol. Ivana N. na ukaz oblasti pobiral od doma št. 117 v P. in katero mu je torej zaupana bila, pridržal in prisvojil si v letih 1882—1888 več nego 5 gld., a manj nego 100 gld., ter s tem zadolžil hudodelstvo nezvestobe po smislu § 181. kaz. zak.

Na ničnostno pritožbo toženčevo, oprto na odst. 9. lit. a) §-a 281. kaz. pr. r., je najvišje sodišče z odločbo z dne 16. majnika 1890, št. 1802 uničilo razsodbo okrož. sodišča ter Ivana Š. oprostilo od obtožbe.

Razlogi.

Sodišče je dognalo naslednje okolnosti: Obtoženi Ivan Š. je upravljal kot varuh nedol. otrok po Moniki N. dom št. 117 v P. ter oddal ta dom v najem na dražbi, katero je obč. predstojnik z okrožnico razglasil bil po pogodbi z dne 17. sept. 1882, ne da bi bilo poprej pritrnilo varstveno oblastvo, za 32 gld. letne najemščine. Dne 10. oktobra pa je predložil pogodbo, v kateri se Ivan P. kaže kot najemnik, varstvenemu oblastvu v potrdilo, katero je tudi res dobil. Ivan P. pa je bil najemnik le na videz, pravi najemnik bil je obtoženec sam; raznim osebam je dal dom št. 117 v P. v podnajem, dobival od njih po 42 gld. letne najemščine, v varuških računih pa je izkazoval le po 32 gld.

V tem, da je Ivan Š. na ta način za $6\frac{1}{2}$ leta 65 gld. več najemščine pobral in sebi pridržal, nego je je izkazal bil, je sodišče glede na § 228. obč. drž. zak. in mislé, da je obtožencu uže pri najemni pogodbi šlo za nečastni dobiček, smatralo, da dejanski obstoja hudodelstvo nezvestobe po smislu §-a 181. kaz. zak.

To pa po krivem. Obtoženec je bil, četudi pod tujim imenom, dejanski najemnik domu št. 117 v P. in takó upravičen, dati ga v podnajem. Najemščina pa, katero so mu podnajemniki plačali, ni bila stvar, njemu zaupana, nego pristojala je njemu. Porok je on bil, ne glede na to, koliko je dobička iz doma imel na podlogi pogodbe, za najemščino letnih 32 gld. in dolžan je bil, da je ta znesek izkazoval v varuških računih. Z dobičkom pa, ki ga je imel

iz pogodbe, je lahko svojevoljno ravnal in ne gre tu govoriti o nezvestobi.

Lažje bi bilo reči, da je dejanje obtoženčevo goljufija. A tudi tega tukaj ni. Pravnih dejanj med varuhom in varovancem zakon ne izločuje, zahteva pa pri njih po §-u 271. obč. drž. zak., da se nedoletniku postavi posebni skrbnik. Obtoženec je sicer oblastvu naznanil, da je Ivan P. najemnik, izognil se je tako rečenemu predpisu, a vender ni jasno, da bi bilo zapuščinsko oblastvo najemno pogodbo potrdilo samo zaradi tega, ker je Ivan P. bil najemnik, in misliti je, da je pogodba bila stvarno ugodna in letna najemščina 32 gld. videti primerna. Tudi ni trditi, da je obtoženec, ko je bil na dražbi najem zdražil in Ivana P. na videz napravil za najemnika, ravnal z mislijo na nečastni dobiček, kajti ni prezreti, da bi bil nedol. Ivan N., čigaver je dom, lahko škodo trpel, ako bi se bil njegov dom prepustil raznim, često izseljujočim se najemnikom, tu pa ga je najem na celo vrsto let, z jedno in isto osebo sklenen, zavaroval proti vsem podobnim izgubam.

Iz upravne prakse.

Odpošiljanja žaljivih dopisnic ni pokoriti v političnem, nego v navadnem kazenskem postopanju. Če se pismo ne piše samemu žaljencu, nego tretji osebi, katera ga indiskretno obvesti o vsebini njegovi, to ni prikrajšanje časti.

Pek Josip S. v T., v okraji F., naročil je pri zastopniku mlinarja Henrika L. v P., trgovci Karlu K. v E., deset vreč moke. Četudi poslana moka, kakor trdi Josip S., ni bila po dogovoru, vender je bil tožen, da mora plačati vso kupnino, in imel zaradi tega 40 gld. škode. Pisal je torej o tem Henriku L. v P. pismo z dne 22. jan. 1890, v katerem njegovega zastopnika Karla K. imenuje, da je »bajazzo«, »l-jude« in »dummer bursche«, ter pravi, da ga je ta »angeschmiert«. Pismo je bilo v T. na pošto oddano in Henrik L. je o njem Karla K. obvestil. Temu samemu je Josip S. pisal dopisnico, katera je bila na pošto oddana v T. dne 6. jan. 1890 in s katero mu tudi očita, da ga je pri tej kupčiji »angeschmiert«. Karel K. je na to po odvetniku dru. Z. tožil Josipa S.

pri okraj. glavarstvu v F. zaradi prikrajšanja časti in prosil, naj se kaznuje in obsodi v povračilo zastopnih stroškov 9 gld. 90 kr. Josip S., kateremu se je bilo zaradi tega dne 17. febr. 1890 opravičevati, izjavi, da ga je tožitelj v resnici prevaril, da mu pa on ni mislil prikrajšati časti. Okrajno glavarstvo v F. odstopi najprvo to reč okr. glavarstvu v E. kot kompetentnemu oblastvu, ker bi se bilo prikrajšanje časti pričelo sicer v okraji F., a završilo se šele v okraji C. Okrajno glavarstvo v E. pa je odklonilo kazensko-uradno postopanje, češ, da je pri prikrajševanju časti po pismih smatrati kraj, kjer se na pošto odda, za kraj dejanja, — in na to izjavi se okrajno glavarstvo v F. z odločbo z dne 21. marcija 1890, da ni kompetentno v tej reči, ker se je prikrajšala čast po dopisnici javno, pokorijo zaradi tega le sodišča, ker je vrhu tega dejanje završilo se v E. in prav za prav šele v P., kamor je bilo pismo poslano Henriku L. Poučila glede rekurza ni ta odločba.

Karel K. vloži rekurz, a namestništvo z odločbo z 29. aprila 1890 ni ugodilo rekurzu, ker pošiljanje odprtih dopisnic z razžaljivo vsebino po § 1239. obč. drž. zak. ne spada v uradno področje polit. upravnih oblastev, nego je pokoriti sodnim oblastvom po določbah obč. kazenskega zakona, in ker zadevno pismo ni bilo obrneno direktno do rekurenta, nego do tretje osebe in njej tudi doposlano.

Zoper to se Karel K. pritoži do ministerstva. C. kr. ministerstvo notranjih rečij je dne 11. avg. 1890 sub št. 14977 odločilo tako-le:

»Z odločbo namestništva z 29. aprila 1890 potrjena je odločba okr. glavarstva v F. z dne 21. marcija 1890, a zavrнена tožba Karla K. v E. proti Josipu S. v T. zaradi prikrajšanja časti, storjenega po dopisnici in zaprtem pismu z razžaljivo vsebino. Ministerstvo notranjih rečij zavrača rekurz Karla K. in sicer, kolikor se tiče odposlatve odprte dopisnice, iz razlogov izpodbijane namestniške odločbe; kolikor pa se tiče pisma, obrnenega do Henrika L. v P., zategadelj, ker to, od Karla K. grajano pismo Josipa S. ni bilo obrneno na Karla K. in se ta zatorej ni mogel smatrati kaznjivo prikrajšanim v svoji časti po Josipu S., ker je bil le po indiskreciji Henrika L. obveščen o pismu.«

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu prinaša v 2. let. broji naslednje razprave: Uredjenje vrednote (valute). — §§ 421. 427. k. p. Spisal dr. Mudrovčić. — Kako da se nedarajuć u temeljna načela, na kojih počiva u nas valjajući građanski parbeni postupnik, isti postupnik preuredi, e da se poluči brži postupak u redovitih građanskih parnicah? Priobčil dr. M. Biščan. — Četrti medjunarodni kaznionički kongres u Petrogradu. Priobčil S. Kranjčić.

Das allgemeine deutsche Handelsgesetzbuch nebst den sich daran anschliessenden Reichsgesetzen. Herausgeg. von Dr. Carl Gareis und Otto Fuchsberger. Berlin, J. Guttentag, Verlagsbuchhandlung 1891. XII. + 1272.

Profesor Gareis iz Königsberga, znameniti učenjak in pisatelj v trgovskem, državnem in mednarodnem pravu, pa sodni svètnik Fuchsberger iz Bayreutha, ki je uže dal na svitlo praktično zbirko „Die Entscheidung des Reichsoberhandelsgerichtes auf dem Gebiete des Handelsrechtes“, torej sloveč teoretikar in poznat praktikar sta se tu v delo združila in, kakor vse kaže, priredila sta komentar k trgovskemu zakonu, kateri bode lahko nadomestil vse dosedaj rabljene komentarje, kakor so Hahnov, Pucheltov, Kowalzigov, Makowerjev itd. Delo je jako obsežno in pretresa vso tvarino trgovskega prava, trgovski zakonik kot temelj, potem pa vse zraven spadajoče nemške zakone. Izdajatelja sta zbrala in vsprejela, kakor je videti, vse, kar se je dosedaj dognalo v trgovsko-pravni doktrini in praksi, tako da je njuno delo popolna slika sedanjega znanstvenega in pravosodnega stanja na polji trgovskega prava ter sorodnih tvarin. Zanimiva je uredba v tem komentarji. Najprvo nastopi posamezen zakonov člen. Za njim opozarja delo na materialije zakona, na dotične opomnje v komisijskih zapisnikih. Pri vsakem členu nahajamo potem abecedno kazalo vsebine, to so tiste besede natolčnice, katere so vzete iz tako-imenovanih opomenj (Bemerkungen). Opomnje so namreč posamezne točke razlage k posameznim zakonomim določbam in stojé druga za drugo pod svojo številko za omenjenim abecednim kazalom. To kazalo pa pomaga dobiti tista mesta v komentarji, katera se tu ali tam bavijo z dotično točko v dogmatičnem, historičnem, pravoprimerjajočem ali kritičnem pogledu. Literatura stopi povsodi v veljavo in naznanjen je natanko vsak vir; tako so tudi judikati, zlasti nekedanjšega državnega viš. trgovskega sodišča in sedanjega državnega sodišča, v prid obrnjeni. Vrhu tega pa se tudi po vsem delu jako poučno primerja s sorodnim zakonodavstvom, opozarja se n. pr. na posebnosti avstrijskega prava, zlasti gledé borz itd. Tu in tam naletimo pred kako skupino paragrafov na sistematski ekskurs o dotični snovi, redno se vrste pravnozgodovinske pripomnje in nasveti „de lege ferenda“. Delo je torej po osnovi in vsebini izvrstno, nekaj posebnega. Uzor, ki sta ga izdajatelja imela pred očmi, označila sta sama s temi-le krepkimi besedami: „Nach unserer Meinung soll ein Gesetzescommentar eine Brücke

sein zwischen Theorie und Praxis; er soll fungiren wie eine fliegende Colonne, welche aus der Reserve das Nöthige in die Reihe der Combatanten befördert, und thatsächlich halten die Commentare vielfach allein noch die Verbindung älterer Praktiker — vielbeschäftigte Anwälte, zu rascher Entscheidung gezwungener Richter und Anderer — mit der in der Literatur fließender Quelle der Erkenntniss des positiven Rechtes aufrecht; mindestens insoweit, als ihnen der Commentar den Weg weist und ebnet, weisen soll und ebenen soll zu den neuesten und einschlägigen Resultaten der fortschreitenden literarischen Bearbeitung unseres Rechtsstoffes“. — Ta uzor sta tudi dosegla.

Državni zakonik v slovenski izdaji 1890. (Konec.) Kos LXIV. Izdan in razposlan dne 20. decem. 1890. l. 222. Razglas finančnega ministerstva z dne 21. decembra 1890. l., s katerim se ustanavlja barva istósnim oznamenilom, ki jih je nameščati na tkaninah v prometu za vzeninsko plemeničenje. — Kos LXV. Izdan in razposlan dne 24. decembra 1890. l. 223. Cesarski patent z dne 25. decembra 1890. l. o sklicu deželnega zbora češkega. — Kos LXVI. Izdan in razposlan dne 28. decembra 1890. l. 224. Cesarski patent z dne 28. decembra 1890. l. o sklicu deželnega zbora tirolskega. — Kos LXVII. Izdan in razposlan dne 30. decembra 1890. l. 225. Razglas ministerstva za deželnoobran in ministerstva za finance z dne 14. decembra 1890. l., s katerim se razglašata najmovinska tarifa, ustanovljena na podstavi § 30. zakona o nastanjanju vojakov z dne 11. junija 1879. l. in veljavna za čas od dne 1. januarja 1891. l. do konca leta 1895., in pa uvrstitev občin v deset razredov te tarife. — Kos LXVIII. Izdan in razposlan dne 30. decembra 1890. l. 226. Trgovinska in plovstvena pogodba med Avstrijsko-Ogerskim in Egiptom z dne 16. avgusta 1890. l. (Sklenjena v Kahiri dne 16. avgusta 1890. l.) 227. Razglas ministerstev za trgovino in finance z dne 30. decembra 1890. l. da se je Egipt vsprejel v število tistih dežel, s katerih blagom naj se postopa s colno ugodnostjo. 228. Zakon z dne 28. decembra 1890. l. da naj država prevzame obrat po pristaniških kolejah tržaških. 229. Zakon z dne 28. decembra 1890. l. o podalšanji veljavnosti zakonu z dne 17. junija 1887. l. (drž. zak. št. 81.), s katerim se izdajejo določila za napravo in obrat lokalnih železnic. — Kos LXIX. Izdan in razposlan dne 31. decembra 1890. l. 230. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 27. oktobra 1890. l. o izpremeni opomnje pri iskalnici „karbolova kislina“ v abecednem blagovnem spisku k colni tarifi. 231. Razglas vsega ministerstva z dne 21. decembra 1890. l. glede državnozborskega sklepa o cesarskem ukazu z dne 6. septembra 1890. l. (drž. zak. št. 172) o založbi stroškov, potrebnih vsled povodenj na Češkem, Dolenjem Avstrijskem, Sleškem in Predarelskem. 232. Razglas vsega ministerstva z dne 21. decembra 1890. l. glede državnozborskega sklepa o cesarskem ukazu z dne 10. novembra 1890. l. (drž. zak. št. 198). s katerim so se iz državnih sredstev podelile podpore se stisko zadetim krajem, v mejni grofiji moravski. 233. Zakon z dne 28. decembra 1890. l., s katerim se pooblašča vlada, da nadalje začasno vredí trgovinske zveze s Tur-

čijo in z Bolgarskim. 234. Zakon z dne 28. decembra 1890. l., s katerim se podaljšuje veljavnost zakonu z dne 31. marca 1875. l. (drž. zak. št. 52) o začasni oprostitvi od kolkov in pristojbin in pa o polajšilih v postopanju pri obravnavah, namerjajočih izbris malih knjižnih postavkov (v zemljiško knjigo upisanih dolgov).

Deželni zakonik za vojvodino Štajersko. Leto 1891. Kos I. Izdan in razposlan dne 7. januarja 1891. 1. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 15. decembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepa deželnega zbora z dne 4. novembra 1890, o povišanji godbarine v krajni občini Premstätten pri Vasoldsberg-u za leto 1891., 1892. in 1893. 2. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 22. decembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepov deželnega zbora z dne 28. in 31. oktobra 1890 o pobiranju višjih okrajnih doklad po okrajih Weiz za leto 1890., Cmurek za leto 1891., Birkfeld za leto 1890., Mariazell in Friedberg tudi za leto 1890. 3. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 22. decembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepa štajerskega deželnega zbora z dne 12. decembra 1890, o dovoljenji za pobiranje davka po 3 kr. od vsakega goldinarja hišnine v mestni občini Mariborski za čas od 1. januarja 1891 do konca decembra 1896. 4. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 25. decembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepov štajerskega deželnega zbora z dne 30. in 28. oktobra 1890, o pobiranju višjih občinskih doklad po občinah Eisenerz in Mürzsteg. 5. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem dne 26. decembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepov deželnega zbora z dne 28. oktobra, 4. in 6. novembra 1890, o pobiranju višjih okrajnih oziroma občinskih doklad v okraji Liezen za leto 1890., Murava za leti 1890 in 1891., Ščavnica za leto 1891., in v občinah Stadl za leti 1890. in 1891. Mürzzuschlag za leto 1890., Prevorje za leto 1890. in v Št. Petru n. O. za leto 1891. 6. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 23. decembra 1890, o povračilu za poldansko hrano, katera gre vojakom na prehodu. — Kos II. Izdan in razposlan dne 13. januarja 1891. 7. Postava z dne 19. decembra 1890, veljavna za vojvodino Štajersko, s katero se preminja § 4. postave z dne 15. decembra 1871, dež. zak. št. 1 de 1872, obsegajoče določila o uredbi policijske odprave in odgonstva, pridržana deželnim postavam po državni postavi z dne 27. julija 1871, št. 88 drž. zak. 8. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 28. decembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepa deželnega zbora z dne 8. novembra 1890, o pobiranju višjih občinskih doklad v krajni občini Reichsstrasse za leto 1891. 9. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 31. decembra 1890, o oskrbnini javnih bolniških zavodov. 10. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 4. januarja 1891, o Najvišem potrdilu sklepa deželnega zbora z dne 17. novembra 1890, o povišanji godbarine v občini Stallhofen za leto 1891., 1892. in 1893. — Kos III. Izdan in razposlan dne 23. januarja 1891. 11. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 8. jan. 1891, o Najvišem potrdilu sklepa deželnega zbora z dne 20. novembra 1890, o pobiranju porabnega davka po 30 kr. od vsakega hektolitra piva in po 24 kr. od vsakega hektolitra in vsake stopnje spirita v mestni

občini Slovenski Bistrici za leto 1891., 1892. in 1893. 12. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 11. jan. 1891, o Najvišem potrdilu sklepa štajerskega deželnega zbora z dne 17. novembra 1890, o pobiranji naklade po 20 kr. od vsakega hektolitra iztočenega piva v tržni občini Aussee za leto 1890., 1891., 1892., 1893. in 1894. 13. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 12. januarija 1891, o Najvišem potrdilu sklepa štajerskega deželnega zbora z dne 20. novembra 1890, o dokladah in samostojnih davkih potrebnih za deželni zaklad leta 1891., in o porabi dela deželnega premoženja, potrebnega za izpeljavo tega sklepa. 14. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 12. jan. 1891, o Najvišem potrdilu deželnega zbora z dne 17. in 20. novembra 1890, o pobiranji viših občinskih doklad po tržnih občinah Trofaiach, Mürrzusschlag in Ivnicia za leto 1891., in v občini Hieflau za leto 1890. 15. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 12. januarija 1891, o Najvišem potrdilu sklepov štajerskega deželnega zbora z dne 17. novembra 1890 in 40% doklade v okraju St. Gallen za leto 1891. 16. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 12. januarija 1891, o Najvišem potrdilu sklepa štajerskega deželnega zbora z dne 31. oktobra 1890, o pobiranji samostojne doklade enake 20%nej dokladi od užitnine, od mesa, ki se prinaša iz občin izven mestnega okoliša Ptujskega v mesto za porabo. 17. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 15. januarija 1891, o Najvišem potrdilu sklepa deželnega zbora z dne 19. novembra 1890, o pobiranji 70%tne občinske doklade od vseh neposrednih cesarskih davkov in državnih doklad v krajni občini Oberwölz in vrhu tega o pobiranji doklade po 30%tov od vseh neposrednih davkov in državnih doklad, katere se plačujejo za hišna posestva ležeča v mestu Oberwölz, za obrtniška podjetja in od dohodkov krajnih prebivalcev razven zemljiškega davka, za leto 1891. — Kos IV. Izdan in razposlan dne 9. februarja 1871. 18. Postava z dne 10. januarija 1891, veljavna za vojvodino Štajersko, s katero se preminja § 25. deželne postave z dne 9. prosinca 1870, dež. zak. št. 20, o kompetenci in o postopku zastran javnih neerarnih cest in potov. 19. Postava z dne 26. jan. 1891, veljavna za vojvodino Štajersko, o ustanovljenji opravilne doklade za vodje enorazrednih javnih ljudskih šol. (Dalje prihodnjič.)

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. marca 1891.

— (Deželnemu sodišču Ljubljanskemu predsednik, Fran Kočevar) odlikovan je po Najvišjem ukrepu Nj. Veličastva cesarja z dne 11. t. m. z vitežkim križem Leopoldovega red. Tukajšnji pravosodni uradniki poklonili so se tem povodom dne 15. t. m. odlikovanemu predsedniku in njim na čelu je višjesod. svetnik A. Levičnik izrazil mu občo radost ter voščila k tej izredni priliki. Med drugimi je hitelo odlikovancu čestitat tudi društvo „Pravnik“ po svojem načelniku, dru. Papeži. „Slov. Pravnik“ pa rádosten zabeleži to odlikova-

nje, ker ž njim je poslavljen mož, kateri se uže davno zares odlikuje kot pravnik in uradnik, kateri se ni po ničemer drugem, nego po svojih duševnih vrlinah, dasi sin le slovenskega oratárja, popel do našega sodnega predsednika. Po svojem obširnem in vsestranski temeljitem znanji, po svojem duhovitem uradovanji in uzornem izpolnjevanji zakonov pridobil si je sedaj novo, prečastno Najvišje priznanje in s tem proslavil tudi ves slovenski pravniški stan, kateri je vedno ponosen bil, da ga ima v svoji sredi. Dal Bog, da odlikovani predsednik uživa še dolgo in veselo zasluženo čast!

— (Dež. sodišču Celovškemu predsednik, dr. Fr. baron Mylius) odlikovan je z vitežkim križem Leopoldovega redú

— (Viš. dež. sodišču Graškemu predsednik, dr. vitez pl. Waser) praznoval je dne 12 t. m. osemdesetletnico svojega rojstva. Uradniki v okoliši Graškega višjega sodišča, odvetniška zbornica in pravniško društvo v Gradci oddali so jubilarju čestitajoče adrese.

— (Viš. dež. sod. svètnik A. Levičnik) v Ljubljani določen je članom deželne komisije za agrarske operacije na Kranjskem do konca 1893. leta.

— (Pravniško društvo u Zagrebu) imelo je dne 21. februarija svojo glavno skupščino. Odborovo izvestje o delovanji društva v prošlem letu se je tudi letos tiskano razdelilo med društvenike, katerih šteje sedaj društvo 505. Društvenih dohodkov je bilo 4059 gld. 37 kr., a stroškov 3660 gld. 14 kr., prebitka torej 396 gld. 23 kr. Za l. 1891. je društveni predsednik: dr. Iv. pl. Burgstaller, dosedanji predsednik; podpredsednik: odvetnik M. Daubach; blagajnik: prof. dr. J. Pliverić; tajnik: dr. M. Biščan; urednik „Mjesečniku“: prof. dr. B. Lorković, urednik mu od l. 1875.

— (Právnická Jednota) v Pragi imela je dne 5. preteklega meseca svojo glavno skupščino z letnimi poročili, s proračunom in volitvami za leto 1891. na dnevnem redu. Iz poročila tajnika dr. L. Vaněka zvemo, da je imelo to znamenito društvo čeških pravnikov koncem l. 1890. društvenikov 334, računskega prebitka 1801 gld., društvenih shodov 9, knjižnico s 1525 deli. Društveno glasilo, češki „Právník“, tiskal se je v 900 izvodih. Za bodoče društveno leto so izvoljeni: starosta: c. kr. dvorni svètnik prof. dr. Ant. Randa; namestnika staroste: dr. Lud. vit. Aull in višjesod. svètnik Karol Dreszler; tajnika: dr. L. Vaněk. koncipist dež. odbora in dr. F. Pantůček, avskultant, vsi v Pragi.

— (Zagovorništvo in kazensko sodstvo.) Na Dunaji se je zadnji čas članu tamošnjega barreau-a pripetil slučaj, kateri je močno vznemiril pravnike, zlasti zagovornike in kateri se je tudi naznanil pravosodnemu ministerstvu. Dunajski odvetnik dr. M. O. prevzel je ex offio-zagovor za delavko, katera je bila obdolžena, da je otrovala svojega moža. Bilo je dejanje zaradi tega čudno, ker je obtoženka svojega soproga vpričo svedokov posilila z juho, katera je bila s fosforom okužena in jako zoperna

po duhu in okusu, tako da je otrovanje moraló priti na dan; dovoljnega nagiba v to tudi ni bilo. Zagovornik se je čutil dolžnega, sprožiti vprašanje, je li ženska sploh pametna, in zgodilo se je po želji porotnikov, da se je jelo preiskovati duševno stanje obtoženke, ter je tako vsa stvar povrnila se v predpreiskavo. — Pri drugi obravnavi vèdla se je obtoženka jako čudno. Toda zvedenca sta določno izrekla mnenje, da obtoženka sicer kaže znake histerije, da pa ni na duhu bolna, nego da dela na videz in da je zmožna preudarka. — Poprej, ko je med obema obravnavama tekla preiskava, izpovedala se je družica obtoženke iz iste celice, da jej je obtoženka dejala, da ima zdravnika za norca in da jej je to zagovornik svetoval. Tudi je bil ujetničar obtoženko naravnost povprašal, ali je ni zagovornik „naučil“. Po predlogu zagovornikovem se zapisnik o zaslišanji obtoženkine družice ni prečital, nego le-to so zaslišali kot pričo, in povedala je, da jej je obtoženka samo rekla, njej bi bil zagovornik ali drugi gospod v zagovorniški sobi, ko jo je pogledal, s potezo obraza ucepil misel, naj se nòro naredi. Obtoženko so krivo spoznali, v smrt obsodili, a pomiloščena je v dolgoletno uječo. A ni še konca. Pol leta potem dobi zagovornik dr. M. O. povabilo, naj pride k deželnemu sodišču v kazenskih rečeh odgovarjat se na ovadbo, ki je storjena zoper njega zaradi goljufije. Preiskovalni sodnik izpraševal je zagovornika dolgo, kako je zagovarjal, zlasti, kako je na drobno občeval z obtoženko. Dva dni kasneje se je zagovorniku naznanilo, da je državno pravdníštvo nehalo preganjati iz pravnih razlogov. Podloga predlogu drž. pravdníštva, naj se prične uvodna preiskava, bila je zopet izpoved obtožene Magdalene T., katera se je svoji prednici udala, da je delala samo na videz. — Vznemirjenje, katero je zaradi tega nastalo v odvetnikih, snuje se najprvo od tod, ker je drž. pravdníštvo tako brzo postopalo proti zagovorniku zaradi brezčastnega zločina, dasi tu prav za prav niti ne more biti govora o hudodelstvu goljufije, kar je drž. pravdníštvo sámo takoj uvidelo. Poudarja se nadalje, da zagovornika po §-u 152. kaz. pr. r. ni móči siliti v pričevanje, tu pa se je izpoved izsilila iz njega kot obdolženca in se je zatorej poskušal ovreči jedini zagovorni privilegij: privilegij tajnega, nikakemu nadzorstvu in nikaki preiskavi podvrženega razgovarjanja z obtožencem. Ta tajnost se je postavila kot ščit za obtoženca, a postati ne sme orožje, katerega bi se naj poslužil obtoženec zoper zagovornika v svoji sebičnosti ali duševni bolezni. Postopanje zoper zagovornika dr. M. O. je usekalo rano v zagovorníštvo sploh in v princip. Odvetnik, ki svojemu klientu svetuje, naj se proti resnici zagovarja in na videz dela, prestopi oblast zagovora, greši zoper čast in dostojnost stanu, in mora se opravičiti pred disciplinarnim svetom, — nikakor pa ne zadolži kaznivega dejanja.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, štev. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu štev. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu, I. zvezek.

Ta knjiga, ki je izšla ravnokar, velja **1 gld. 40 kr.**, po pošti sprejeta pa **1 gld. 50 kr.**

Anton Levec,

c. kr. sodni pristav v Ljubljani.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 šte. 119 državnega zakonika
z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

 Dobiti je v „Národni Tiskarni“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane **2 gld. 80 kr.**, s pošto **15 kr. več.**

